

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 75/03-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti E. W., bytom S., zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., Advokátska kancelária, K., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 293/98 na neverejnom zasadnutí 2. júla 2003 takto

r o z h o d o l :

Základné právo E. W. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jej právo na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 293/98 porušené nebolo.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 12. marca 2003 č. k. III. ÚS 75/03-10 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť E. W., bytom S. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., Advokátska kancelária, z 10. februára 2003 pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie vecí súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 293/98.

Uvedené konanie začalo žalobou sťažovateľky podanou na okresnom súde 3. apríla 1998. Podľa sťažovateľky je doba konania na okresnom súde neprimerane dlhá v dôsledku ním spôsobených zbytočných prietáhov. V predmetnom konaní podľa nej nejde o skutkovo alebo právne zložitú vec. Dĺžka konania sa jej veľmi ťaživo dotýka, keďže sa domáha uloženia povinnosti žalovanému (S., spol. s r. o., P.) bezplatne odstrániť vady diela (rodinného domu, v ktorom býva). Dôsledky väd, ktorých odstránenia sa domáha, spôsobili havarijný stav predmetnej nehnuteľnosti.

Podľa sťažovateľky je z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu možné zistiť, že okresný súd nepostupoval v konaní v súlade s ustanovením § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), teda tak, aby ochrana práv účastníkov bola rýchla a účinná. Úkony, ktoré okresný súd v konaní vykonal, nesmerovali k čo najrýchlejšiemu a efektívnemu vyriešeniu sporu. Okresný súd nimi naopak bezdôvodne predlžoval konanie (napr. pri ukladaní povinnosti zaplatiť súdny poplatok, pri doručovaní znaleckého posudku až na pojednávaní a pod). Okresný súd v rámci svojho postupu v konaní nedodržel ani

lehoty výslovne stanovené Občianskym súdnym poriadkom na vykonanie niektorých úkonov. Sťažovateľka sa v tejto súvislosti domáhala priznania finančného zadosťučinenia vo výške 300 000 Sk dôvodiac, že doba, ktorá uplynula od podania žaloby, je neprimerane dlhá. Vzhľadom na predmet konania možno podľa nej už len iluzórne predpokladať, že aj v prípade úspechu v konaní jej bude poskytnutá primeraná a účinná satisfakcia. Bez ohľadu na výsledok konania pred okresným súdom je už viac ako štyri a pol roka v stave právnej neistoty sprevádzanej pocitmi márnosti jej snahy dovolať sa spravodlivosti. Skutočnosť, že musela takéto pocity márnosti a nemožnosti domôcť sa výsledku súdneho konania zažívať v podmienkach, ktoré sú podľa jej názoru nedôstojné, tieto pocity len umocnila.

Na základe vyššie uvedených skutočností sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol: *„Právo sťažovateľky na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zakotvené v článku 6 ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov č. 3, 5 a 8 bolo postupom Okresného súdu v Poprade vo veci sp. zn. 13 C 293/98 porušené.*

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd v Poprade konal vo veci vedenej na Okresnom súde v Poprade pod sp. zn. 13 C 293/98 bez prietáhov.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 300 000,- Sk.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľke všetky trovy tohto konania.“

Podaním z 11. apríla 2003 sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne ústavnému súdu oznámila, že netrvá na prerokovaní prijatej sťažnosti na verejnom ústnom pojednávaní a súhlasí s upustením od neho (v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Okresný súd v písomnom vyjadrení k sťažnosti sp. zn. Spr. 372/02 z 9. mája 2003 uviedol: *„Navrhovateľka návrhom z 3. 4. 1998 žiadala, aby súd zaviazal odporcu bezplatne odstrániť vady spočívajúce z vykonania stavebných prác na dome v S., a to konkrétne opätovné prerobenie stavebných prác na verande, zafarbenie okien, nafarbenie*

odkvapových rúr, odstránenie muriva a natiiahnutie a upevnenie plotu. Navrhovateľka bola od začiatku konania zastúpená advokátkou, JUDr. S. K. so sídlom v K.

Dňa 15. 4. 1998 nariadil súd doručenie návrhu odporcovi na vyjadrenie.

Keďže príslušný poštový úrad uviedol, že na uvedenej adrese je odporca neznámy, súd vyzval dňa 19. 5. 1998 právnu zástupkyňu navrhovateľky predložiť dôkaz o právnej legitímácii odporcu i uviesť presnú adresu odporcu, nakoľko podľa dodacej pošty je neznámy.

Požadovanú správu súdu doručila 18. 6. 1998.

Dňa 16. 7. 1998 súd doručil návrh odporcovi, pričom 31. 8. 1998 ho urgoval o vyjadrenie k návrhu, avšak bezúspešne.

Keďže právna zástupkyňa navrhovateľa označila odporcu nesprávne vzhľadom na výpis z obchodného registra a súd nemal v tomto prípade poučovaciu povinnosť v zmysle § 5 O. s. p. uznesením 13 C 293/98-26 z 27. 10. 1998 konanie zastavil.

Právna zástupkyňa navrhovateľky podala voči predmetnému uzneseniu odvolanie dňa 30. 11. 1998.

Dňa 16. 12. 1998 bolo nariadené odvolanie doručiť odporcovi na vyjadrenie, spolu i s predmetným uznesením 13 C 293/98-26 z 27. 10. 1998, avšak to mu bolo doručené až 18. 5. 1999. Súd pritom doručoval zásielky odporcovi 9. 11. 1998, 16. 12. 1998, 11. 1. 1999 a cestou polície 15. 2. 1999 a 9. 4. 1999.

Odporca teda uznesenie 13 C 293/98-26 z 27. 10. 1998 prevzal až 18. 5. 1999, a zároveň bol vyzvaný, aby sa k odvolaniu navrhovateľky vyjadril v lehote 10 dní.

Keďže odporca sa k odvolaniu nevyjadril, súd predložil dňa 16. 6. 1999 spis Krajskému súdu v Prešove.

Odporca predložil tunajšiemu súdu dňa 13. 8. 1999 plnomocenstvo, ktoré udelil advokátovi, JUDr. J. S., advokátovi so sídlom v P. Okresný súd v Poprade predmetné plnomocenstvo predložil KS v Prešove 19. 8. 1999.

Krajský súd v Prešove uznesením 3 Co 385/99-50 zo 17. 11. 1999 zrušil uznesenie tunajšieho súdu a vec vrátil na ďalšie konanie. Spis bol tunajšiemu súdu predložený 30. 12. 1999.

Dňa 11. 1. 2000 tunajší súd nariadil pojednávanie na deň 11. 2. 2000.

Dňa 11. 2. 2000 súd pojednávanie odročil na 10. 3. 2000 za účelom doplnenia dokazovania. Pojednávania sa zúčastnil len právny zástupca, a preto súd nariadil výsluch účastníkov konania.

Pojednávanie dňa 10. 3. 2000 súd odročil za účelom doplnenia dokazovania. Zároveň uložil účastníkom konania predložiť požadované dôkazy – adresy svedkov.

Dňa 13. 9. 2000 súd nariadil pojednávanie na 19. 10. 2000, ktoré odročil za účelom znaleckého dokazovania.

Uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania nadobudlo právoplatnosť 11. 1. 2001.

Dňa 30. 1. 2001 bol súdu doručený znalecký posudok.

Dňa 9. 2. 2001 bola právnej zástupkyňi doručená urgencia na úhradu zloženia preddavku na znalecké dokazovanie z dôvodu, aby súd mohol vyúčtovať znalečné.

K úhrade zálohy na znalecké dokazovanie došlo 24. 4. 2001.

Uznesením 13 C 293/98-96 z 25. 5. 2001 priznal znalcovi znalečné, ktoré uznesenie nadobudlo právoplatnosť 25. 9. 2001. Zároveň dňa 25. 5. 2001 vytýčil termín pojednávania na 19. 7. 2001. Znalecký posudok bol právnej zástupkyňi navrhovateľky doručený 9. 7. 2001.

Dňa 19. 7. 2001 bolo pojednávanie odročené, nakoľko navrhovateľka konštatovala, že sa nevie vyjadriť k znaleckému posudku, nakoľko jej nebol doručený. Taktiež právny zástupca odporcu požiadal o odročenie za účelom možnej mimosúdnej dohody, nakoľko zo závermi znaleckého posudku súhlasil.

Dňa 11. 9. 2001 právna zástupkyňa predložila vyjadrenie k znaleckému dokazovaniu.

Dňa 22. 10. 2001 predmetný spis si vyžiadal KS v Prešove k nahliadnutiu. Spis bol z KS v Prešove vrátený tunajšiemu súdu 13. 12. 2001.

Dňa 3. 1. 2002 bolo nariadené pojednávanie na 12. 2. 2002, ktoré bolo odročené za účelom doplnenia dokazovania predložením listinných dôkazov a vypočutím svedka na deň 28. 3. 2002.

Pojednávanie dňa 28. 3. 2002 bolo odročené za účelom doplnenia dokazovania predložením účtovných dokladov odporcu. Požadované doklady odporca predložil súdu 17. 5. 2002 a PSS, a. s. Bratislava dňa 29. 5. 2002.

Dňa 11. 7. 2002 bol vytýčený termín pojednávania na 13. 9. 2002. Z tohto pojednávania sa právna zástupkyňa navrhovateľky ospravedlnila. Navrhovateľka trvala na osobnej účasti jej právnej zástupkyne, a preto súd pojednávanie odročil na 26. 9. 2002, kedy vo veci rozhodol.

Predseda OS v Poprade schválil predĺženie lehoty na písomné vyhotovenie rozsudku do 15. 11. 2002. Rozsudok bol vyhotovený a vypracovaný dňa 12. 11. 2002.

Dňa 29. 11. 2002 podala navrhovateľka voči predmetnému rozsudku odvolanie, ktoré podaním zo dňa 6. 12. 2002 doplnila o dôvody.

Dňa 10. 12. 2002 podal odvolanie voči predmetnému rozsudku odporca.

Spis bol 27. 2. 2003 odstúpený KS v Prešove.

Okresný súd v Poprade má za to, že v danom prípade sa jednalo o skutkovo i právne zložitú vec, keďže medzi účastníkmi sporu došlo len k ústnej dohode o vykonaní stavebných prác. Bolo potrebné vypočuť veľa svedkov, predložiť listinné dôkazy a pod.

Navyše navrhovateľka pri podaní návrhu nesprávne označila odporcu, pričom keďže bola zastúpená advokátkou, súd nemal poučovaciu povinnosť v zmysle § 5 O. s. p.

Súčinnosť navrhovateľky sa javí teda spornou, navyše podávaním sťažností musel byť spis odvolaciemu súdu predložený.

Nemenej rozhodujúcou skutočnosťou je i neskorá úhrada zloženia preddavku na trovy znaleckého dokazovania zo strany navrhovateľky.

Predmetné súdne konanie sa môže javiť ako dlhé, avšak s prihliadnutím na dôvod zložitosti prípadu, čiastočnú nespoluprácu zo strany navrhovateľky a k zaťaženosti jednotlivých senátov a počtu vybavených vecí zákonného sudcu, ktorého hlavnou agendou je agenda maloletých detí, ktorá je prednostná, považuje OS v Poprade návrh navrhovateľky za nedôvodný a žiada, aby Ústavný súd Slovenskej republiky mu nevyhovel.

Zároveň Okresný súd Poprad netrvá na tom, aby Ústavný súd konal o veci samej na verejnom ústnom pojednávaní a súhlasí s upustením od ústneho pojednávania. “

V podaní z 13. júna 2003 vyčíslila právna zástupkyňa výšku požadovanej náhrady trov sťažovateľky v konaní pred ústavným súdom na 8 796 Sk.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 13 C 293/98 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát ústavného súdu sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne predložených vyjadrení účastníkov a obsahu dotknutého spisu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Žalobou z 30. marca 1998 doručenu okresnému súdu 3. apríla 1998 sa sťažovateľka zastúpená advokátkou JUDr. S. K. domáhala bezplatného odstránenia väd stavebných prác vykonaných v rámci opravy jej domu proti dodávateľovi – obchodnej spoločnosti označenej ako S., spol. s r. o. (ďalej aj „žalovaný“).

Vo veci konajúci sudca nechal 15. apríla 1998 doručiť návrh na adresu žalovaného uvedenú v žalobe na vyjadrenie v lehote 7 dní. List okresného súdu nebol doručený (podľa udania pošty adresát na tejto adrese bol neznámy).

Pokynom súdnej kancelárie z 18. mája 1998 nechal vo veci konajúci sudca vyzvať právnu zástupkyňu, aby predložila dôkaz „o právnej legitímácii odporcu“ a súčasne okresnému súdu oznámila jeho presnú adresu (list bol doručený právnej zástupkyni sťažovateľky 22. mája 1998).

Podaním zo 16. júna 1998 (doručeným okresnému súdu 18. júna 1998) sťažovateľka oznámila sídlo žalovaného podľa výpisu z obchodného registra, ako aj adresu zástupcu

firmy Ing. P. F. (v prílohe podania bol okresnému súdu doručený aj výpis z obchodného registra z 10. júna 1998).

Okresný súd následne doručoval výzvu žalovanému na novú adresu a po tom, ako sa mu nedoručená zásielka vrátila, nechal výzvu 8. júla 1998 doručiť na adresu zástupcu žalovaného Ing. P. F. (výzvu sa podarilo doručiť Ing. P. F. 16. júla 1998).

Pokynom súdnej kancelárie z 31. augusta 1998 nechal vo veci konajúci sudca urgovať vyjadrenie k zaslanému návrhu od Ing. P. F. Urgencia bola doručená 14. septembra 1998.

Vo veci konajúci sudca vytýčil 21. októbra 1998 termín pojednávania na 27. október 1998. Na pojednávaní konanom 27. októbra 1998 okresný súd konanie v predmetnej veci zastavil pre nedostatok pasívnej legitímácie žalovaného (z dôvodu jeho nesprávneho označenia v žalobe). Uznesenie bolo doručené sťažovateľke 13. novembra 1998, Ing. P. F. uvedené rozhodnutie doručené nebolo (adresát nezastihnutý), následne mu ho doručili až neskôr s odvolaním – 18. mája 1999.

Sťažovateľka proti spomínanému uzneseniu o zastavení konania č. k. 13 C 293/98-26 z 27. októbra 1998 podala 30. novembra 1998 na okresnom súde odvolanie. Následne listom zo 7. decembra 1998 (doručeným okresnému súdu 10. decembra 1998) predložila okresnému súdu výpis zo živnostenského registra vedeného Okresným úradom v P., odborom živnostenským a ochrany spotrebiteľa, kde bol žalovaný registrovaný ako S., s. r. o.

Pokynom zo 16. decembra 1998 nechal vo veci konajúci sudca doručiť uznesenie o zastavení konania, ako aj odvolanie sťažovateľky na adresu Ing. P. F. (zásielka bola okresnému súdu vrátená späť ako nevyzdvihnutá v odbernej lehote 21. januára 1999).

Pokynom súdnej kancelárii nechal 12. februára 1999 vo veci konajúci sudca doručiť opätovne predmetnú zásielku na adresu Ing. P. F. prostredníctvom Obvodného oddelenia Policajného zboru v P.

Obvodné oddelenie Policajného zboru v P. listom č. p.: ORP-5-107/PP-2-99 z 1. marca 1999 okresnému súdu oznámilo, že podľa previerky, ktorú vykonali v mieste bydliska Ing. P. F., zistili, že menovaný sa z tohto miesta asi pred rokom odsťahoval a jeho terajšiu adresu sa hliadke zistiť nepodarilo.

Pokynom z 11. marca 1999 nechal vo veci konajúci sudca doručiť predmetnú zásielku na adresu firmy S., s. r. o., označenú v návrhu sťažovateľky. Pokus o doručenie bol vykonaný dvakrát – prvýkrát bola zásielka vrátená okresnému súdu späť 31. marca 1999 (adresát nezastihnutý), druhýkrát bola zásielka vrátená okresnému súdu späť 9. apríla 1999 (adresát neznámy).

Podľa úradného záznamu spísaného 18. mája 1999 na okresnom súde sa na okresný súd dostavil Ing. P. F., ktorý prevzal uznesenie o zastavení konania, odvolanie sťažovateľky, ako aj jej podanie zo 7. decembra 1998 a zároveň bol upozornený, že sa má v lehote 10 dní k odvolaniu sťažovateľky vyjadriť.

Vo veci konajúci sudca nechal pokynom z 15. júna 1999 vyhotoviť predkladáciu správu na Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“). Spisový materiál bol krajskému súdu doručený 1. júla 1999.

Listom z 21. septembra 1999 (doručeným krajskému súdu 27. septembra 1999) požiadala sťažovateľka krajský súd, aby o jej odvolaní rozhodol. Listom z 25. októbra 1999 doručeným krajskému súdu 2. novembra 1999 požiadal starosta obce S. o skoré súdne konanie vo veci E. W. ako občianky obce.

Krajský súd uznesením č. k. 3 Co 385/99-50 zo 17. novembra 1999 zrušil uznesenie o zastavení konania č. k. 13 C 293/98-26 z 27. októbra 1998 a vrátil vec na ďalšie konanie

a rozhodnutie. Uznesenie krajského súdu bolo 30. decembra 1999 doručené okresnému súdu.

Vo veci konajúci sudca pokynom z 11. januára 2000 nechal vyššie spomínané uznesenie krajského súdu doručiť právny zástupcom účastníkov konania a súčasne vytýčil termín pojednávania na 11. február 2000.

Na pojednávaní konanom 11. februára 2000 vypočul okresný súd právnych zástupcov účastníkov konania, ako aj ich návrhy na ďalší postup dokazovania a napokon pojednávanie odročil na 10. marec 2000, pričom nariadil dokazovanie výsluchom účastníkov konania a uložil právnenému zástupcovi žalovaného povinnosť predložiť adresu odporcu.

Právny zástupca žalovaného listom z 15. februára 2000 doručeným okresnému súdu 16. februára 2000 oznámil adresu pre doručovanie písomností žalovanému (D. 5, P.).

Na pojednávaní 10. marca 2000 vykonal okresný súd výsluch účastníkov konania, odročil pojednávanie na neurčito a súčasne uložil účastníkom konania v lehote piatich dní poskytnúť súdu podklady a údaje potrebné pre ďalšie dokazovanie.

Podaním z 13. marca 2000 (doručeným okresnému súdu 16. marca 2000) si sťažovateľka splnila povinnosť uloženú jej okresným súdom na pojednávaní 10. marca 2000 a súčasne v ňom navrhla vypočúť ďalšieho svedka.

Podaním z 20. marca 2000 (doručeným okresnému súdu 21. marca 2000) si právny zástupca žalovaného splnil časť povinností uložených mu okresným súdom na pojednávaní 10. marca 2000 a požiadal o predĺženie lehoty na splnenie ďalších povinností, ktoré následne splnil 28. marca 2000.

Vo veci konajúci sudca pokynom súdnej kancelárie 13. septembra 2000 vytýčil termín pojednávania na 19. október 2000 a súčasne nechal predvolať na pojednávanie svedkov.

Na pojednávaní 19. októbra 2000 vypočul okresný súd prítomných svedkov, ako aj právnych zástupcov účastníkov konania a ich návrhy na doplnenie dokazovania a následne pojednávanie odročil za účelom vykonania znaleckého dokazovania.

Uznesením sp. zn. 13 C 293/98 z 22. decembra 2000, ktoré nadobudlo právoplatnosť 11. januára 2001, ustanovil okresný súd v predmetnej veci súdneho znalca a uložil mu vypracovať znalecký posudok v lehote 30 dní odo dňa jeho právoplatnosti. Zároveň uložil sťažovateľke zložiť zálohu na trovy znaleckého dokazovania na účet okresného súdu v lehote 10 dní. Rozhodnutie bolo doručené právnym zástupcom účastníkov konania a ustanovenému znalcovi v priebehu januára 2001.

Vo veci ustanovený súdny znalec Ing. V. S. predložil 30. januára 2001 okresnému súdu vyhotovený znalecký posudok č. 1/2001.

Pokynom súdnej kancelárie zo 6. februára 2001 nechal vo veci konajúci sudca vyzvať právnu zástupkyňu sťažovateľky na oznámenie, či bola v zmysle uznesenia sp. zn. 13 C 293/98 z 22. decembra 2000 uhradená sťažovateľkou suma 4 000 Sk (záloha na trovy znaleckého dokazovania). Výzva bola právnej zástupkyňi sťažovateľky doručená 16. februára 2001. Na základe pokynu vo veci konajúceho sudcu zo 14. februára 2001 urgoval okresný súd odpoveď od právnej zástupkyne sťažovateľky na svoju výzvu. Urgencia bola doručená JUDr. S. K. 5. apríla 2001.

Sťažovateľka vo svojom podaní z 5. apríla 2001 (doručeným okresnému súdu 6. apríla 2001) požiadala o doručenie znaleckého posudku znalca Ing. V. S., aby sa k nemu mohla vyjadriť. Nezaplatenie zálohy odôvodnila tým, že jej nebola poskytnutá poštová poukážka ani oznámené číslo bankového účtu okresného súdu.

Pokynom súdnej kancelárie z 10. apríla 2001 nechal vo veci konajúci sudca zaslať právnej zástupkyňi sťažovateľky poštovú poukážku na zloženie zálohy 4 000 Sk na účet okresného súdu spolu s výzvou, aby okresnému súdu oznámila, či zložila zálohu na znalecké dokazovanie.

Podaním z 23. apríla 2001 (doručeným okresnému súdu 24. apríla 2001) sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne oznámila okresnému súdu, že 23. apríla 2001 uhradila zálohu na trovy znaleckého dokazovania, a požiadala okresný súd o doručenie znaleckého posudku, aby sa k nemu mohla vyjadriť.

Pokynom z 30. apríla 2001 nechal vo veci konajúci sudca overiť zaplatenie zálohy na znalecké dokazovanie v účtárni okresného súdu.

Uznesením z 25. mája 2001, ktoré nadobudlo právoplatnosť 25. septembra 2001, okresný súd rozhodol o trovách znaleckého dokazovania. Pokynom súdnej kancelárie z 25. mája 2001 vo veci konajúci sudca taktiež vytýčil termín pojednávania na 19. júl 2001 a nechal naň predvolať účastníkov konania a ich právnych zástupcov. Právnej zástupkyňi žalobkyne (sťažovateľka v konaní pred ústavným súdom) bol 9. júla 2001 okrem uznesenia o trovách znaleckého dokazovania a predvolania na pojednávanie doručený aj znalecký posudok.

Pojednávanie 19. júla 2001, na ktoré sa nedostavila právna zástupkyňa sťažovateľky, bolo odročené za účelom vyjadrenia sa účastníkov konania k predloženému znaleckému posudku. Sťažovateľka na pojednávaní uviedla: „*Neviem sa vyjadriť ku znal. posudku, pretože mi ho moja práv. zást. nepredložila.*“ Posudok bol doručený sťažovateľke na pojednávaní, na čo požiadala o poskytnutie lehoty na oboznámenie sa s jeho obsahom. Právny zástupca žalovaného uviedol: „*Trváme na svojich predch. prednesoch, avšak nemôžem sa k tomu dnes vyjadriť, nakoľko našou administr. chybou nebol mi pripojený k spisu znal. posudok. Vzhľadom na znal. posudok, proti ktorému nemáme predbežné výhrady, žiadame o poskytnutie lehoty 30 dní, s tým, že sa spojím s Dr. K., s tým, že by sme vady vytýkané v znal. posudku odstránili.*“

Pokynom z 28. augusta 2001 nechal vo veci konajúci sudca urgovať vyjadrenia účastníkov konania (kancelária list napísala 3. septembra 2001 a doručený bol právnomu zástupcovi odporcu 9. septembra 2001 a právnej zástupkyňi sťažovateľky JUDr. S. K. 6. septembra 2001).

Podaním z 31. augusta 2001 (doručeným okresnému súdu 11. septembra 2001) sa sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne k znaleckému posudku vyjadrila.

Krajský súd listom č. Spr. 10130/01 z 18. októbra 2001 požiadal vo veci sťažnosti sťažovateľky o zaslanie spisu sp. zn. 13 C 293/98 na nahliadnutie v lehote 5 dní.

Okresný súd v prílohe listu z 24. októbra 2001 zaslal predmetný spisový materiál krajskému súdu, ktorému bol doručený 6. novembra 2001. Krajský súd po nahliadnutí spis vrátil okresnému súdu 13. decembra 2001.

Pokynom súdnej kancelárii z 3. januára 2002 vo veci konajúci sudca vytýčil termín pojednávania na 12. február 2002 a nechal predvolať účastníkov konania a ich právnych zástupcov.

Pojednávanie uskutočnené 12. februára 2002 bolo odročené na 28. marec 2002 za účelom predvolania svedka V. F., ako aj vyžiadania ďalších listinných dôkazov od Prvej stavebnej sporiteľne, a. s. (ďalej len „PSS, a. s.“). Predvolanie na pojednávanie bolo svedkovi doručené 18. februára 2002. Listom z 12. februára 2002 (doručeným 18. februára 2002) bola vyzvaná aj PSS, a. s., na predloženie dokladov týkajúcich sa žiadosti sťažovateľky o zrušenie zmluvy č. 0114037901.

Listom z 1. marca 2002 (doručeným okresnému súdu 15. marca 2002) právny zástupca žalovaného oznámil, že jeho klient nie je ochotný pristúpiť na mimosúdne riešenie veci a trvá na rozhodnutí súdu.

Na pojednávaní 28. marca 2002 boli vypočutí predvolaný svedok V. F. a právni zástupcovia oboch strán. Pojednávanie bolo odročené, pričom okresný súd zaviazal

žalovaného k povinnosti predložiť podklady na vypracovanie faktúry, zistiť u každého pracovníka zvlášť, koľko materiálu a akého bolo použitého pri oprave domu sťažovateľky, urgovať odpoveď PSS, a. s., na výzvu okresného súdu a vyzvať Daňový úrad v P. na podanie správy o výsledku daňovej kontroly u žalovaného za rok 1995 v lehote 10 dní.

Okresnému súdu bol 23. mája 2002 doručený list Daňového úradu P. č. 717/2100/46939/02/Bend z 21. mája 2002, ktorým odpovedal na výzvu okresného súdu z 9. mája 2002.

PSS, a. s., odpovedala na výzvu okresného súdu listom č. Iw0124 zo 7. mája 2002.

Listom zo 16. mája 2002 (doručeným okresnému súdu 17. mája 2002) zaslal právny zástupca žalovaného okresnému súdu účtovné doklady preukazujúce nákup materiálu a vykonanie prác u sťažovateľky.

Pokynom z 12. júla 2002 nechal vo veci konajúci sudca vyzvať právneho zástupcu žalovaného, aby obratom predložil okresnému súdu rozpis odpracovaných hodín pri výkone práce na rodinnom dome sťažovateľky u každého jednotlivého pracovníka žalovaného zvlášť. Ďalej vytýčil termín pojednávania na 13. september 2002, nechal predvolať právnych zástupcov účastníkov konania, ako aj svedka F. K.

Listom zo 17. júla 2002 (doručeným okresnému súdu 18. júla 2002) žalovaný prostredníctvom svojho právneho zástupcu oznámil okresnému súdu, že nemá k dispozícii rozpis odpracovaných hodín u každého jednotlivého pracovníka pri výkone prác na rodinnom dome sťažovateľky, a preto tento rozpis nemôže okresnému súdu predložiť.

F. K. okresnému súdu listom z 8. septembra 2002 (doručeným 10. septembra 2002) oznámil, že sa pojednávania 13. septembra 2002 nemôže zúčastniť z vážneho rodinného dôvodu (vlastná svadba).

Podaním z 11. septembra 2002 (doručeným 12. septembra 2002) ospravedlnila svoju neúčasť na pojednávaní 13. septembra 2002 aj právna zástupkyňa sťažovateľky z dôvodu

pracovnej neschopnosti a súčasne požiadala, aby okresný súd pojednával aj v jej neprítomnosti, prípadne vo veci rozhodol.

Pojednávanie 13. septembra 2002 okresný súd odročil na 26. september 2002, pretože na pojednávaní prítomná sťažovateľka trvala na účasti svojej právnej zástupkyne a za týmto účelom žiadala pojednávanie odročiť, právny zástupca odporcu trval na vypočutí svedka F. K.

Na pojednávaní 26. septembra 2002 okresný súd vyniesol rozsudok č. k. 13 C 293/98-171, ktorým žalobe sčasti vyhovel. Rozsudok bol doručený právnomu zástupcovi žalovaného 26. novembra 2002 a právnej zástupkyne sťažovateľky 15. novembra 2002 (vo veci konajúci sudca požiadal predsedu okresného súdu o predĺženie lehoty na vyhotovenie rozhodnutia vo veci do 15. novembra 2002, predseda okresného súdu súhlasil s predĺžením lehoty na vyhotovenie rozhodnutia).

Sťažovateľka podala prostredníctvom svojej právnej zástupkyne 29. novembra 2002 proti tej časti rozsudku č. k. 13 C 293/98-171 z 26. septembra 2002, v ktorej bola jej žaloba zamietnutá, odvolanie.

Podaním z 29. novembra 2002 doručeným okresnému súdu 6. decembra 2002 sťažovateľka doplnila dôvody svojho odvolania.

Žalovaný podal odvolanie proti rozsudku okresného súdu 10. decembra 2002.

Pokynom zo 16. decembra 2002 nechal vo veci konajúci sudca vyzvať žalovaného na zaplatenie súdneho poplatku a taktiež vyzvať právneho zástupcu žalovaného na predloženie ešte jedného exempláru odvolania z 10. decembra 2002. Výzva bola doručená 7. januára 2003.

Dňa 20. februára 2003 nechal vo veci konajúci sudca pokynom súdnej kancelárii vyhotoviť predkladáciu správnu na krajský súd. Krajskému súdu bol spisový materiál v predmetnej veci doručený 7. marca 2003.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).“

Podľa ustanovenia čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru: „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola (...) v primeranej lehote prejednaná (...) súdom (...), ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...).“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želaného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri základné kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu (III. ÚS 111/02).

2. Predmetom konania pred okresným súdom je žaloba na plnenie – bezplatné odstránenie väd opráv domu sťažovateľky v obci S., na základe sťažovateľkou uplatnenej zodpovednosti zhotoviteľa (žalovanej spoločnosti) podľa zmluvy o dielo – oprave veci.

Predmetnú vec nemožno hodnotiť ako právne zložitú. Konkrétne okolnosti uvedeného prípadu však svedčia o určitej skutkovej – faktickej zložitosti veci podmienenej najmä tým, že dohoda medzi sťažovateľkou a žalovaným o vykonaní opráv jej rodinného domu bola uzatvorená ústne, pričom jej obsah bol medzi účastníkmi sporný.

Zisťovanie obsahu uvedenej dohody vrátane rozsahu a povahy záväzkov zhotoviteľa, a tým aj rozsahu jeho prípadnej zodpovednosti za vady vykonaných opráv si vyžiadalo rozsiahlejšie dokazovanie výsluchom viacerých svedkov a zabezpečovanie nepriamych listinných dôkazov o rozsahu a povahe prác, ktoré žalovaný v rámci svojho zmluvného záväzku pre sťažovateľku vykonával. Riešenie predbežnej otázky kvality vykonaných opráv a existencie prípadných väd vykonaných opráv si vyžiadalo aj znalecké dokazovanie.

Od začatia konania do rozhodnutia okresného súdu v merite veci (pričom predmetná vec stále ešte nie je právoplatne skončená – v marci 2003 bol spis postúpený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaniach účastníkov) uplynula doba viac ako štyroch rokov a piatich mesiacov (z toho na okresnom súde trvalo konanie takmer štyri roky). Ústavný súd preto následne skúmal, do akej miery sa na doterajšej dĺžke posudzovaného konania, ako aj na stave, v akom sa predmetná vec v čase podania ústavnej sťažnosti nachádzala, podieľalo okrem samotnej povahy veci aj správanie sťažovateľky (ako účastníčky konania) a jej právnej zástupkyne a nakoľko postup okresného súdu v posudzovanom konaní.

3. Sťažovateľka okresnému súdu vyčítala, že jeho postup nebol dostatočne efektívny a plynulý, tak aby ochrana práv účastníkov bola v zmysle § 100 ods. 1 OSP rýchla a účinná. Okresný súd podľa nej bezdôvodne predlžoval konanie „(napr. úkony odporcu v súvislosti s uložením mi povinnosti zaplatiť súdny poplatok, doručovanie znaleckého posudku až na pojednávaní dňa 19. 7. 2001)“, pričom zmätočnosťou vlastných úkonov a ich neefektívnosťou sám v konaní spôsoboval ďalšie prieťahy.

Zo skutkových zistení ústavného súdu však vyplýva, že k spomaľovaniu postupu okresného súdu v označených fázach konania prispelo aj správanie sťažovateľky ako žalobkyne a jej právnej zástupkyne v posudzovanom konaní.

K doručovaniu znaleckého posudku sťažovateľke až na pojednávaní 19. júla 2001 došlo v dôsledku nekoordinovanosti postupu medzi sťažovateľkou a jej právnou zástupkyňou, ktorej bol znalecký posudok doručený pred pojednávaním (9. júla 2001). Právna zástupkyňa sa pojednávania 19. júla 2001 nezúčastnila, pričom však znalecký posudok svojej klientke nepredložila. Uvedené potvrdzuje aj vyjadrenie samotnej sťažovateľky na pojednávaní 19. júla 2001.

Nekoordinovanosť postupu medzi sťažovateľkou a jej právnou zástupkyňou v posudzovanom konaní bolo aj príčinou odročenia pojednávania okresným súdom 13. septembra 2002 po tom, ako sa právna zástupkyňa sťažovateľky listom z 11. septembra 2002 ospravedlnila za neúčast' na pojednávaní z dôvodu pracovnej neschopnosti a súčasne požiadala, aby okresný súd pojednával aj v jej neprítomnosti, prípadne vo veci rozhodol, na pojednávaní prítomná sťažovateľka však trvala na účasti svojej právnej zástupkyne a za týmto účelom žiadala pojednávanie odročiť.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 13 C 293/98 z 22. decembra 2000, ktorým bol vo veci ustanovený súdny znalec a nariadené znalecké dokazovanie, bola zároveň sťažovateľke uložená povinnosť zložiť zálohu na trovy znaleckého dokazovania na účet okresného súdu v lehote 10 dní od doručenia rozhodnutia (január 2001). Sťažovateľka zálohu zaplatila 23. apríla 2001, pričom na neoznámenie čísla účtu, resp. neposkytnutie poštovej poukážky okresný súd upozornila až po dvoch jeho výzvach na splnenie uvedenej povinnosti. Ústavný súd pripomína, že k právu účastníka konania na efektívny, rýchly a účelný postup súdu v konaní pristupuje procesná povinnosť účastníka konania prispievať k dosiahnutiu účelu súdneho konania včasným reagovaním na pokyny súdu a oznámením potrebných skutočností (§ 101 ods. 1 OSP).

4. Ďalším kritériom, ktoré ústavný súd v rámci posudzovania sťažnosti sťažovateľky zohľadnil, bol postup okresného súdu v označenom konaní. Ten bol vo veci nečinný bez toho, aby jeho ďalšiemu postupu bránila zákonná prekážka, v období od 28. marca 2000, keď mu boli predložené podklady potrebné na ďalšie dokazovanie, ktoré uložil predložiť účastníkom konania na pojednávaní 10. marca 2000, do 13. septembra 2000, keď zákonný sudca vytýčil vo veci termín ďalšieho pojednávania (viac ako päť a pol mesiaca).

Postup okresného súdu v konaní okrem uvedeného obdobia podľa názoru ústavného súdu smeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky spôsobom zodpovedajúcim okolnostiam daného prípadu (zložitosť veci, správanie účastníkov konania), a to aj pokiaľ ide o doručovanie písomností žalovanému vzhľadom na to, že okresný súd využil zákonom dané možnosti, aby zabezpečil doručenie písomností žalovanému, resp. jeho štatutárnemu orgánu (vrátane pokusov o doručovanie prostredníctvom orgánov Policajného zboru). Sťažovateľka v sťažnosti namietala taktiež nedodržanie lehoty tridsiatich dní stanovenej v Občianskom súdnom poriadku na odoslanie písomného vyhotovenia rozsudku okresným súdom „(rozsudok bol vyneseny dňa 26. 9. 2002 a doručeny mojej právnej zástupkyňi 15. 11. 2002)“. Z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu však vyplýva, že predseda okresného súdu v zmysle § 158 ods. 3 OSP predĺžil uvedenú lehotu do 15. novembra 2002, pričom táto predĺžená lehota bola zákonným sudcom dodržaná.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený prierah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01).

Hoci v danej veci nebol postup okresného súdu vzhľadom na vyššie označené obdobie nečinnosti bez prierahov, nemožno ho s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu a účel práv zaručených v citovanom článku ústavy a dohovoru považovať bez ďalšieho za porušenie týchto práv sťažovateľky. Ojedinelé a kratšie obdobie nečinnosti všeobecného súdu v konaní nemožno považovať za také významné, aby samo osebe založilo porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov, resp. práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa dohovoru (napr. I. ÚS 35/01, II. ÚS

21/01, III. ÚS 30/03). Postup okresného súdu pritom smeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky a celková dĺžka, ako aj stav posudzovaného konania v súčasnosti sú v podstatnej miere dôsledkom faktickej zložitosti veci a okolností na strane sťažovateľky.

5. Sťažovateľka v petite sťažnosti žiadala okrem vyslovenia porušenia jej základného práva na konanie bez zbytočných prietáhov a práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote, aby ústavný súd na základe čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu konať vo veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 13 C 293/98 bez prietáhov, aby jej ústavný súd priznal proti odporcovi finančné zadosťučinenie vo výške 300 000 Sk, ako aj náhradu trov konania pred ústavným súdom pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia, ktorých výšku vyčíslila jej právna zástupkyňa na 8 796 Sk za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2003.

V zmysle ustanovenia § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov. V zmysle odseku 4 citovaného ustanovenia zákona môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Podľa § 36 ods. 2 cit. zákona ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Z uvedeného vyplýva, že výroky, ktorých sa sťažovateľka domáhala, sú viazané na vyhovie vo veci samej. Keďže v uvedenom prípade ústavný súd vyslovil, že označené základné právo porušené nebolo, uvedenými návrhmi sa pri svojom rozhodovaní nezaoberal.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. júla 2003

